

Lisa Björk,
Brandskyddsforeningen

Brandsäkerhet som del av den hållbara utvecklingen

BRANDSÄKERHET

Som del av den hållbara samhällsutvecklingen byggs klimatsmarta och slitstarka hus. Nya lösningar som påverkar byggnaders design, konstruktion och tekniska system tas ständigt fram. De snabba förändringarna väcker farhågor om konflikter mellan miljövänliga och energieffektiva åtgärder och brandskydds lösningar. För ett hus som byggs utan bra brandsäkerhet i åtanke kan betyda stora påfrestningar för samhället och miljön, vilket är långt ifrån hållbart.

En så kallad grön byggnad granskas både de enskilda, ingående materialen och de färdiga lösningarna, som ska fungera långsiktigt i byggnaden samtidigt som produktion, transport och byggnation inte ska bidra till negativa ekonomiska, miljömässiga eller sociala konsekvenser. Att hänsyn tas till miljömässiga och sociala frågor ställer krav på nyskapande lösningar. Det gäller även brandsäkerheten – med nya typer av byggnader, byggmetoder och material krävs nya brandskydds lösningar.

Brandens inverkan på det hållbara samhället

En brand påverkar samhället bland annat genom minskad trygghet, förlorade bostäder och arbetstillfällen och medföljande stora ekonomiska påfrestningar. Bränder påverkar också miljön negativt genom utsläpp av brandgaser och släckvatten som innehåller miljöfarliga ämnen.

De byggåtgärder som efterföljer en brand har också negativ klimatpåverkan. Om byggnadens totala livstid betraktas med risken att en brand utbryter får vi större kostnader och klimat- och miljöstörningar än om vi endast betraktar byggnaden under brukstid utan olyckor eller störningar. Om bränder kan förhindras eller begränsas genom rätt val av brandskydds lösningar kan byggnaden följaktligen bli mer hållbar genom minskad miljö- och samhällspåverkan från branden och släckarbetet samt vid efterföljande återställande av byggnaden och dess verksamheter.

Brandsäkerhet i gröna byggnader

Relationen mellan brandsäkerhet och miljövänlig och klimatsmart utformning behöver identifieras för att förhindra att ökade brandrisker uppstår på grund av de miljösmarta lösningarna. Samarbete mellan aktörer skapar samtidigt möjligheter att utveckla lösningar som är bättre för både byggnadens funktionalitet, hållbarhet och brandsäkerhet.

Exempel på åtgärder i gröna byggnader som påverkar brandsäkerheten är nya energisystem och ventilationslösningar, nya isoleringsmaterial i väggar och tak, gröna tak och dubbelglasfasader. Brännbara konstruktions- eller isoleringsmaterial bidrar med högre brandbelastning och nya vägar för brandspridning i en byggnad. Det finns en begränsad mängd utredningar om vilka stommaterial och byggsystem i övrigt som är både långsiktigt hållbara och brandsäkra. De flesta studierna är genomförda av organisationer inom aktuell bransch som visar att just deras material är fördelaktigt, dock utan likvärdiga jämförelser mellan material. För att hitta de optimala lösningarna både för byggnadens funktion, brandsäkerhet och långsiktiga hållbarhet behövs alltså oberoende och detaljerade analyser.

För att kunna välja de mest kostnadseffektiva och miljövänliga alternativen behöver både de ekonomiska och miljömässiga kostnaderna för att utveckla, testa, producera, installera och underhålla brandskydds lösningar utvärderas.

Lösningar för framtiden

Brandsäkerhet i en byggnad planeras oftast med utgångspunkten att lagkraven ska uppfyllas så kostnadseffektivt som möjligt. Ett tillfredsställande brandskydd enligt Boverkets byggregler handlar främst om människors säkerhet – det ska finnas tid och möjlighet att utrymma om det uppstår en brand. Människors säkerhet ska självklart prioriteras, men om vi långsiktigt ska ta hand om vårt samhälle och vår miljö måste brandskyddet också ska utformas för att skydda våra byggnader. Om brandsäkerheten ska bidra till byggnadens varaktighet kan det som är kostnadseffektivt idag kanske inte är det på lång sikt.

I en byggindustri där snabba resultat och hög produktions takt styr när inte alltid idéer om långsiktighet fram. Det är dessutom svårt att motivera att beslut ska fattas för att minska byggnadens påverkan på samhälle och miljö för en händelse så ovanlig som en brand. Men det är nödvändigt i en tid då vi måste förändra vårt beteende för kommande generationer. De som kommit längst vet hur en miljösmart byggnad ska uppföras som också håller länge vad gäller funktion och säkerhet.

Frågan vi vill ställa är hur en byggnad kan vara långsiktigt hållbar om skadorna riskerar att bli mycket stora om det börjar brinna? Aktörer i byggindustrin, även de som utvecklar brandskydds lösningar, måste ta sitt ansvar och välja långsiktigt hållbara och ekonomiskt försvarbara lösningar även för brandsäkerheten. ■